

FISCHER • FRESCOBALDI • FROBERGER • COUPERIN
BUXTEHUDE • KUHNAU • PURCELL • PACHELBEL

The
Journey
of
Orpheus

Zsombor
Tóth-Vajna

HUNGAROT•N

Fischer, Frescobaldi, Froberger, Couperin, Buxtehude, Kuhnau, Purcell, Pachelbel

THE JOURNEY OF ORPHEUS

ZSOMBOR TÓTH-VAJNA, harpsichord

1	J. C. F. Fischer: <i>Ouverture</i> from Calliope (Musikalischer Parnassus)	2:01
2	G. Frescobaldi: <i>Toccata Quarta per l'organo da sonarsi all'Elevazione</i>	5:23
3	J. C. F. Fischer: <i>Toccata</i> from Uranie (Musikalischer Parnassus)	1:31
4	J. J. Froberger: <i>Meditation, fait sur ma Mort future</i> , FbWV 620/1.	5:00
5	J. C. F. Fischer: <i>Harpeggio</i> from Polymnia (Musikalischer Parnassus)	0:43
6	L. Couperin: <i>Tombeau de Mr Blancrocher</i>	5:41
7	J. C. F. Fischer: <i>Praeludium</i> from Erato (Musikalischer Parnassus) D. Buxtehude: <i>Auf meinen lieben Gott</i> (Partita), BuxWV 179	1:27 5:25
8	[Allemande]	1:16
9	Double	1:07
10	Courante	0:51
11	Sarabande	1:23
12	Gigue	0:48
13	J. C. F. Fischer: <i>Tastada</i> from Terpsichore (Musikalischer Parnassus)	1:30
14	J. Kuhnau: Sonata Quarta. "The fatally ill, and again healthy, Hiskias"	3:33
15	J. C. F. Fischer: <i>Praeludium</i> from Melpomene (Musikalischer Parnassus)	0:53
16	H. Purcell: <i>Sefauchi's Farewell</i> , Z. 656	2:24
17	J. C. F. Fischer: <i>Toccatina</i> from Thalia (Musikalischer Parnassus)	1:30

J. Pachelbel: <i>Aria Prima</i> (Hexachordum Apollinis)	7:55
18 Thema	1:16
19 Variatio 1.	0:55
20 Variatio 2.	0:55
21 Variatio 3.	0:54
22 Variatio 4.	1:05
23 Variatio 5.	1:00
24 Variatio 6.	1:07
25 Thema da Capo	0:43
26 J. C. F. Fischer: <i>Praeludium harpegiato</i> from Clio (Musikalischer Parnassus)	0:44
27 J. C. F. Fischer: <i>Chaconne</i> from Euterpe (Musikalischer Parnassus)	5:09

Összidő: 51:08

ZSOMBOR TÓTH-VAJNA

harpischord (a copy of Andreas Ruckers' 1624 instrument made by Titus Crijnen in 2020.)

Temperament: Werkmeister III • a[#]=415 Hz

Fotexnet

Balance engineer: Szabolcs Kapui

Recorded on 22-24 June, 2023 in the Music Chapel in Vámoszbadi

Photography: Dániel Borovi • Design & prepress: Gergely Szabadi

Liner notes: Zsombor Tóth-Vajna • Booklet editor: Enikő Gyenge

English translation: Richard Robinson

Production manager: Mónika Markó • Label manager: Gréta Molnár

© 2023 Fotexnet Kft. • Catalogue No.: HCD 32886 • Made in EU

The Journey of Orpheus

The story of Orpheus and Eurydice is one of the most beautiful mythological tales about the power of love. No wonder Claudio Monteverdi, the father of early opera, chose this story as the theme of his legendary work. Orpheus was the child of Apollo, the god of music, and Calliope, the eldest of the muses. Apollo gave him a golden lyre, and taught him to play it; his mother, the muse of epic poetry, taught him to write poems. With his playing he was able to enchant people and to tame wild animals.

The most famous story is that of Orpheus's journey to the Underworld in order to fetch his beloved Eurydice. On her wedding day, while she is picking flowers in the tall grass, Eurydice steps onto a viper's nest, and is bitten fatally on the heel (Fischer: *Overture*). Her lifeless body is found by Orpheus, who in his grief plays such sad and sorrowful songs that all the nymphs and gods grieve with him for his beloved (Frescobaldi: *Toccata Quarta*). Orpheus is advised by the

gods to descend into the Underworld, to try and bring Eurydice back (Froberger: *Meditation*). His playing softens the hearts of Hades lord of the Underworld, and his wife Persephone (Couperin: *Tombeau*). They agree that Eurydice return to the surface, provided that during the return journey, Orpheus go in front of her, neither looking at her nor speaking to her, until both of them have crossed the threshold to the world of mortals. However, on the way back, the vengeful Furies, enemies of all happiness, start to taunt Orpheus, threatening to kidnap his sweetheart (Buxtehude: *Auf mienen lieben Gott*). At the very moment Orpheus reaches the surface, he looks back in fear, but he has forgotten his promise: Eurydice has not yet crossed the threshold to the upper world, so she dies once more, and this time it is for ever (Purcell: *Sefauchi's Farewell*). At the loss of his sweetheart, Orpheus is inconsolable, and gives voice to his grief in a lament (Kuhnau: *Lamento*). Seeing his son's misery (Pachelbel: *Aria prima*), Apollo raises him to Olympus, to be among the immortals (Fischer: *Chaconne*).

During this musical journey we are led by the muses, and following in Orpheus's footsteps we reach the goal of the music marked out by Monteverdi: to touch the soul of listeners, to awaken their feelings, and to speak to the heart.

About the works

Johann Caspar Ferdinand Fischer (1656–1746) is little known today, but in his own time he was considered an important composer. Like Froberger, he travelled extensively in Europe, and the influence of the French style on his keyboard works is indisputable. His volume *Musicalischer Parnassus*, published in 1738, contains nine keyboard suites, each of which aims to depict one of the muses. The disc begins with a solemn musical overture from the suite of Calliope, the eldest of the muses, followed by movements (from the above works) linked by the names of the other muses, and the recording closes with the wonderful Chaconne of Euterpe, the muse of music. **Girolamo Frescobaldi**

(1583–1643) was the equivalent of the rock star of his time. Since he was organist for the pope, often tens of thousands would hear his playing in St. Peter's Basilica in Rome. He was famed far and wide as a virtuoso of the organ and harpsichord. His most famous works are two published volumes of toccatas, which are, in effect, the written records of brilliant improvisations. *Toccatà Quarta per l'organo da sonarsi all'Elevazione* (Toccate e partite d'intavolatura, Libro Secondo), the fourth work in volume two is a special "elevation" toccata, which with its contemplative mood, and its frequent chromatic turns, is an illustration in music of the sufferings of Jesus Christ. These works were played during the elevation of the host during mass, and their aim was to arouse meditative thoughts in the listeners. **Johann Jakob Froberger** (1616–1667) is regarded as being one of the fathers of the German school of keyboard music, and was also the first true cosmopolitan musician. During his travels he went from Germany to Rome, where for a time he was a pupil of Frescobaldi. He also

visited Paris, where he became friends with Louis Couperin, and England, where legend has it that he was robbed on arrival in the port, so he found a job working the bellows for the organ in Westminster Abbey. He often gave his keyboard works programmatic titles. *The Meditation, fait sur ma Mort future* (FbWV 620/1.) on this CD is the composer's rumination on his own mortality (indeed, on the last page he inscribed: NB Memento mori Froberger). The work shows a clear kinship with the refined, improvisatory, free preludes (Prélude non mesuré) of the French "clavecinistes", and also bears the stylistic traits of Frescobaldi's elevation toccatas. A similar genre to the above is that of the *tombeau* (tomb, or tombstone), which was borrowed from French literature by Gallic lutenists in the early sixteenth century. For centuries, like the Bach family, members of the Couperin family were musicians. Uncle of the great Francois Couperin, **Louis Couperin** (1626–1661) was one of the most important French harpsichordists of the seventeenth century. In the *Tombeau*

de Mr de Bl ancrocher (Bauyn Manuscript) Louis Couperin pays his elegiac respects to his friend, the celebrated lutenist Charles Fleury, Sieur de Blancrocher, and makes a noteworthy programmatic reference to the tragic accident that befell the latter. He died in 1652 in Froberger's arms, after falling down the stairs. Not only Couperin, but Froberger and other French lutenists also wrote music to commemorate his death. **Dietrich Buxtehude** (1637–1707) was the most important figure in the North-German organ school. On more than one occasion, the young Johann Sebastian Bach trudged hundreds of miles through freezing snow to visit Buxtehude in Lübeck and "learn this and that about art", as he put it. The chorale partita *Auf meinen lieben Gott* (BuxWV 179) occupies a special place among Buxtehude's works. Rather than the customary variations, the composer worked the mournful chorale melody into dance movements familiar from the Baroque suites. In the Cathedral of St. Mary's in Lübeck (where Buxtehude was organist) one of the side chapels contains

a famous cycle of medieval paintings, the “Lübeck dance of death”. Conceivably, the painting inspired Buxtehude to write this work, which is unusual in terms of genre.

Johann Kuhnau (1660–1722) preceded J. S. Bach in the position of Kappelmeister at the Thomaskirche in Leipzig. The most important of his works are the six *Biblical Sonatas*, each of which is a treatment, or musical illustration, of a story from the Old Testament. A special feature of the fourth sonata (The fatally ill, and again healthy, Hiskias) is that the work uses the penitence chorale melody familiar at the time, thus conjuring up the world of Baroque Passions within a keyboard work. **Henry Purcell** (1659–1695), the most significant figure in English Baroque music, had a special sensitivity for the musical depiction of various moods and characters. The short piece *Sefauchi's Farewell* (Z. 656 – The Second Part of Musick's Hand-Maid) conjures up for us the famous Italian castrato singer Giovanni Francesco Grossi, who at the time was known in London as “Siface”. Grossi

was one of the most famous singers of the Baroque era, and according to contemporary sources he often entertained audiences and friends by accompanying himself on the harpsichord as he sang. Purcell's work may refer to such an occasion, with the richly embellished, beautiful melodies in the right hand accompanied by simple harmonies in the left, just as in a contemporary operatic aria. *Hexachordum Apollinis* (“Apollo's six strings”) by **Johann Pachelbel** (1653–1706) was published in 1699 in Nuremberg. The collection contains six arias with colourful variations; little wonder that these are among the maestro's most important works. One interesting feature of the collection is that Pachelbel dedicated the volume to Buxtehude, and in the preface expressed his hopes that one day his son might study with the great master.

Zsombor Tóth-Vajna

A specialist in early keyboard instruments and a conductor, **Zsombor Tóth-Vajna** is one of the outstanding figures of this generation of young Hungarian musicians. At the Liszt Academy in Budapest he graduated with honours in harpsichord and organ as a pupil of Miklós Spányi and Borbála Dobozy, then completed a Masters degree in the Conservatorium van Amsterdam, where he graduated in organ, harpsichord, fortepiano, and clavichord under Menno van Delft, Richard Egarr, and Jacques van Oortmerssen. He studied conducting with Howard Williams and Zolt Hamar. In addition, he completed studies at the General Medicine programme at the Faculty of Medicine, Semmelweis University in Budapest. He is a frequent guest at concert venues in Hungary and abroad, from the Thomaskirche in Leipzig to Westminster Abbey in London, and he has appeared as keyboard soloist and conductor not only in many countries in Europe, but also in the United States. He

has made recordings for Hungarian Radio and Hungarian Television, including some with András Batta, to popularize early keyboard music. He is the founder and artistic director of the Harmonia Caelestis Baroque Orchestra, founded in 2015, and his passion for keyboard music for four-hands finds expression in the Piano e Forte Duo, with his twin Gergely. He further perfected his keyboard skills at masterclasses with Pierre Hantai, Skip Sempé, Ton Koopman, Masaaki Suzuki, Malcolm Bilson, Lorenzo Ghielmi, Christine Schornsheim, Luigi Ferdinando Tagliavini, Jon Laukvik, Andreas Staier, and Hans Fagius. As a teacher, he has given masterclasses in Hungary and abroad, and has been a member of the juries at international competitions. In 2020 he gained a scholarship for a doctorate at the Royal College of Music in London. His field of research is performance practice in seventeenth-century English keyboard music. To date, he has released nine solo CDs. In 2013, Zsombor Tóth-Vajna earned the highest recognition of the Semmelweis

University, the Kerpel Prize, in 2015 the magazine La Femme included him in the list of the fifty most talented young people in Hungary, and in 2019 he won the Bach Festival Prize.

Orfeusz utazása

Orfeusz és Euridiké története az egyik legszebb mitológiai történet a szerelem hatalmáról. Nem véletlen, hogy a korai opera atyja, Claudio Monteverdi is ezt a történetet választotta legendás műve témájának. Orfeusz Apollónak, a zene istenének és Calliopénak, a legidősebb múzsának volt a gyermeke. Apolló egy arany lírát ajándékozott neki, és megtanította rajta játszani, édesanyja, az epikus költészet múzsája pedig megtanította a versíráásra. Játékával képes volt elvarázsolni az embereket, megszelídíteni a vadállatokat. A leghíresebb történet Orfeusz utazása az Alvilágba, hogy visszahozza kedvesét, Euridikét. Miközben az esküvőjén virágot szedett a magas fűben Euridiké egy

viperafészekbe lépett, és halálos marást szenvedett a sarkán (Fischer: *Ouverture*). Élettelen testét Orfeusz találta meg, aki bánatában olyan szomorú és gyászos dalokat játszott, hogy az összes nimfa és isten vele együtt siratta kedvesét (Frescobaldi: *Toccatà Quarta*). Az istenek tanácsára Orfeusz úgy döntött, hogy alászáll az Alvilágba, és megpróbálja visszahozni Euridikét (Froberger: *Meditation*). Játéka az Alvilág urának, Hádésznek és feleségének, Perszephonénak is meglágyította a szívét (Couperin: *Tombeau*). Beleegyeztek abba, hogy Euridiké visszatérjen a felszínre azzal az egy feltétellel, hogy a felfelé vezető út során Orfeusznek végig előtte kell haladnia, nem nézhet rá és nem szólhat hozzá, amíg mindketten át nem lépték a fenti világ küszöbét. A visszaúton azonban a bosszúszomjas fúriák, akik minden boldogság ellenségei, azzal kezdték riogatni Orfeuszt, hogy elrabolják tőle kedvesét (Buxtehude: *Auf meinen lieben Gott*). Orfeusz ahogy felért a felszínre, azonnal visszafordult, azonban izgalmaiban megfeledkezett ígéretéről: Euridiké még nem lépte át a fenti világ határát,

így másodszor is meghalt, ez alkalommal örökre (Purcell: *Sefauchi's Farewell*). Kedvese elvesztése miatt Orfeusz vigasztalhatatlanul boldogtalan volt, és panaszosan sírt (Kuhnau: *Lamento*). Apolló, látva fia elkeseredését (Pachelbel: *Aria prima*), magához emelte az Olümposzra, a halhatatlanok közé (Fischer: *Chaconne*).

Zenei utazásunk során a műzsák vezetnek minket, és Orfeusz lábnymait követve jutunk el a zene Monteverdi által kijelölt céljához: megérinteni a hallgató lelkét, feléleszteni az érzelmeket, és egyenesen a szívhez szólni.

A művekről

Johann Caspar Ferdinand Fischer (1656–1746) ma már kevésbé ismert, de a maga korában igen jelentős szerző volt. Frobergerhez hasonlóan rengeteget utazott Európában, és billentyűs művein a francia stílus hatása elvitathatatlan. A *Zenei Parnasszus* (1738) címen megjelent kötete kilenc billentyűs szvitet tartalmaz, mindegyik egy-egy műzsát hivatott

megeleveníteni. A lemez a legidősebb műzsa, Calliope szvitjének ünnepélyes zenekari nyitányával kezdődik, majd a többi műzsa nevével jelzett tételek fűzik össze a fenti műveket és a felvételt Euterpe, a zene műzsájának gyönyörű Chaconne-ja zárja. **Girolamo Frescobaldi** (1583-1643) a maga korában igazi rocksztárnak számított. A pápa orgonistájaként játékát gyakran több tízezer ember hallgatta a római Szent Péter bazilikában. Messze földön híres orgona-és csembalóvirtuóz volt. Leghíresebb művei a két kötetben megjelent toccáták, amelyek tulajdonképpen írásban rögzített, briliáns improvizációk. A második kötet negyedik műve (*Toccata Quarta per l'organo da sonarsi all'Elevazione* – Toccate e partite d'intavolatura, Libro Secondo) egy különleges, ún. „elevációs” toccata, amely meditatív hangulatával, gyakori kromatikus fordulataival Jézus Krisztus szenvedéseit hivatott illusztrálni zenei hangokkal. Ezek a művek a misék során az úrfelmutatás alatt hangzottak el, és céljuk a meditációs gondolatok ébresztése volt.

Johann Jakob Froberger (1616-1667) a német billentyűs iskola egyik atyjaként tiszteljük, aki egyben az első igazi zenei kozmopolita is volt. Utazásai során Németországból eljutott Rómába, ahol egy ideig Frescobaldi növendéke volt, de járt Párizsban is, ahol barátságot kötött Louis Couperin-nel, és Angliában is járt, ahol a legenda szerint érkezésekor kirabolták a kikötőben, így orgona fűjtatónak szegődött a Westminster Apátságba. Billentyűs művei gyakran tartalmaznak programzenei címeket. A lemezen rögzített *Meditation, fait sur ma Mort future* (FbWV 620/1.) a szerző elmélkedése saját jövőbeli halála felett (nem véletlen, hogy az utolsó ütem alá is odaírta: NB Memento mori Froberger). A mű egyértelmű rokonságot mutat a francia „clavecinisták” kifinomult, improvizatív szabad prelúdiumaival (Prélude non mesuré), és magán hordozza Frescobaldi elevációs toccátáinak stílusjegyeit is. Az előző műhöz hasonló műfajt, a francia irodalomból eredő *tombeau*-t (sír) először a 16. század elején a francia lantosok vették át zenéjükbe. A Couperin család tagjai évszázadok óta

zenészek voltak, hasonlóan a Bach családhoz. A nagy Francois Couperin nagybátyja, **Louis Couperin** (1626–1661) a 17. század egyik legjelentősebb francia csembalista volt. A *Tombeau de Mr de Blancrocher* (Bauyn-kézirat) Louis Couperin elégikus tisztelgése barátja, az ünnepelt lantművész, Charles Fleury, Sieur de Blancrocher előtt, figyelemre méltó programszerű utalással arra a tragikus balesetre, amely őt érte. 1652-ben halt meg Froberger karjai közt, miután leesett egy lépcsőn. Haláláról nem csak Couperin, de Froberger és több francia lantos is zeneművel emlékezett meg. **Dieterich Buxtehude** (1637-1707) az észak-német orgonaiskola legjelentősebb alakja volt. Az ifjú Johann Sebastian Bach nem egyszer több száz kilométert gyalogolt hóban, fagyban, hogy Lübeckben meglátogassa Buxtehude-t, és ahogy mondta „egy s mást megtanuljon a művészetéről”. Az *Auf meinen lieben Gott* (BuxWV 179) című korálpartita különleges helyet foglal el Buxtehude művei között. A gyásszal kapcsolatos korál-dallamot nem a szokásos variációk, hanem a barokk

szvitekből ismert tánctételek formájában dolgozta fel a szerző. A Lübecki Szt. Mária Dómban (ahol Buxtehude orgonista volt) az egyik oldalkápolnában volt látható egy híres középkori festmény ciklus, a „Lübeck-i haláltánc”. Elképzelhető, hogy ezen festmény adta az ihletet Buxtehude e műfajilag szokatlan művének létrejöttéhez. **Johann Kuhnau** (1660–1722) J. S. Bach előtt töltötte be a lipcsei Tamás templom karnagyi pozícióját. Művei közt a legjelentősebb a *6 Bibliai szonáta*, melyek egy-egy ószövetségi történetet dolgoznak fel, illetve illusztrálnak zenei hangokkal. A negyedik szonáta (*Ezékias halálos betegsége és gyógyulása*) különlegessége, hogy ez a mű a korban ismert bűnbánati korál-dallamokat is felhasznál, és ezzel a barokk passiók világát idézi fel előttünk, billentyűs hangszeren keresztül. **Henry Purcell** (1659–1695), az angol barokk zene legjelentősebb mestere, különleges érzékenységgel volt képes a különböző hangulatok és karakterek zenei ábrázolására. A *Sefauchi búcsúja* (Z. 656 – The Second Part of Musick's Hand-Maid) című

rövid darab a híres olasz kasztrált énekes, Giovanni Francesco Grossi alakját idézi meg előttünk, akit akkoriban „Siface” néven ismertek Londonban. Grossi a barokk kor egyik leghíresebb énekesese volt, és korabeli források szerint gyakran szórakoztatta azzal közönségét és barátait, hogy saját magát csembalón kísérve énekelt. Purcell műve egy ilyen alkalmat idézhet meg, a jobb kéz gazdagon díszített, gyönyörű dallamát a bal kéz egyszerű harmóniákkal kíséri, csakúgy, mint egy korabeli opera ária esetében. **Johann Pachelbel** (1653-1706) *Hexachordum Apollinis* („Apolló hat húrja”) című műve 1699-ben jelent meg Nürnbergben. A gyűjtemény hat Aria-t tartalmaz színes variációkkal, nem véletlen, hogy a mester legjelentősebb alkotásai közé tartozik. A kollekciónak különlegessége, hogy a kötetet Pachelbel Buxtehude-nak ajánlotta, és ez előszóban reményeit fejezi ki, hogy egyszer fia a nagy mesternél fog tanulni.

Tóth-Vajna Zsombor

A régi billentyűshangszer-specialista és karmester **Tóth-Vajna Zsombor** a fiatal magyar zenészgeneráció kiemelkedő alakja. A budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen szerzett kitüntetéses csembaló- és orgonaművész diplomákat Spányi Miklós és Dobozy Borbála növendékeként, majd mestertanulmányait a Conservatorium van Amsterdamban folytatta, ahol Menno van Delft, Richard Egarr és Jacques van Oortmerssen irányításával kapott orgona-, csembaló-, fortepiano- és klavikordművész diplomát. Karmesteri tanulmányokat végzett Howard Williams és Hamar Zsolt növendékeként. Emellett a budapesti Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Karán is végzett tanulmányokat. Az itthoni és külföldi koncerttermek gyakori vendége a lipcsei Tamás templomtól a londoni Westminster Apátságig, Európa számos országa mellett fellépett az Egyesült Államokban is billentyűs szólistaként és karmesterként. Felvételeket készített

a Magyar Rádió és a Magyar Televízió felkérésére többek közt Batta Andrással a régi billentyűs muzsika népszerűsítésére. Alapítója és művészeti vezetője a 2015-ben alakult Harmonia Caelestis Barokk Zenekarnak, és szívügye a négykezes billentyűs muzsika ikertestvérével, Gergellyel Piano e Forte Duo néven. Billentyűs tudását Pierre Hantai, Skip Sempé, Ton Koopman, Masaaki Suzuki, Malcolm Bilson, Lorenzo Ghielmi, Christine Schornsheim, Luigi Ferdinando Tagliavini, Jon Laukvik, Andreas Staier és Hans Fagius mesterkurzusain tökéletesítette. Oktatóként mesterkurzusokat tartott itthon és külföldön, nemzetközi versenyek zsűritagja. 2020-tól a londoni Royal College of Music ösztöndíjas doktori hallgatója. Kutatási területe a 17. századi angol billentyűs zene előadói kérdései. Eddig kilenc önálló lemeze jelent meg. Tóth-Vajna Zsombor 2013-ban megkapta a Semmelweis Egyetem egyik legnagyobb elismerését, a Kerpel-díjat, 2015-ben a *La Femme* magazin Magyarország 50 legtehetségesebb fiatalja közé választotta, 2019-ben pedig Bach Fesztiváldíjat vehetett át.

